

APROBAT

În ședința Biroului permanent al
Camerei Deputaților

din data de 03.12.2007

Nr. 1368



PARLAMENTUL ROMÂNIEI

COMISIA

PENTRU AFACERI EUROPENE

[Signature]

Nr. 40 / 63

București, 19 noiembrie 2007



INFORMARE

privind participarea la colocviul „Apărarea împotriva rachetelor balistice în Europa”

- Paris, 7 noiembrie 2007 -

Colocviul, organizat de Adunarea Uniunii Europei Occidentale (AUEO) cu scopul de a identifica modalitățile de dezvoltare a programelor europene de apărare anti-balistică și de a determina implicațiile politice ale acestora, a reunit, la sediul Senatului Franței, reprezentanți ai parlamentelor naționale, Parlamentului European, guvernelor, industriei de apărare, comunității academice și de cercetare, din statele membre și candidate ale Uniunii Europene, precum și din alte state din cadrul AUEO.

Federația Rusă nu a dat curs invitației, fiind prezenți funcționari ai ambasadei sale de la Paris.

Programul colocviului a cuprins două sesiuni "*Problematica apărării împotriva rachetelor balistice în Europa*" și respectiv "*O politică de apărare anti-balistică în Europa sau europeană?*", prezidate de domnul Jean-Pierre MASSERET, președintele AUEO și moderate de domnul Jean-Dominique MERCHET, jurnalist la Liberation.

În deschiderea lucrărilor, domnul MASSERET a explicat motivația organizării colocviului prin nevoia de a supune dezbaterii argumentele pro și contra proiectului actual al scutului anti-rachetă al SUA, inclusiv implicarea NATO și UE în proiect. Detaliind factorii avuți în vedere pentru analiza propusă, domnul MASSERET a amintit amenințările la adresa securității mondiale (proliferare nucleară și alte arme de distrugere în masă, chimice, biologice, terorism) și a propus o abordare mai mult politică și mai puțin tehnică a problematicii.

Întrebările care confruntă participanții se referă la stabilirea entității care creează amenințarea pe care scutul anti-rachetă trebuie să o reducă, posibilitatea ca scutul să devină operațional, modul de implementare a proiectului, în condițiile în care nu există o reglementare unitară în materie, efectele politice pe scena internațională (sporirea

- Iranul contează pe mijloacele defensive și balistice actuale, pentru a combate capacitățile considerabile ale inamicului și are în vedere realizarea superiorității în acest domeniu (declarație făcută în septembrie de Mohamed Ali Aziz Jafari, noul comandant al Corpului gardienilor revoluției islamice);
- India și Pakistanul își dezvoltă capacitățile în mod sincron, în cadrul unei tactici de descurajare;
- China își dezvoltă discret dar constant arsenalul de rachete convenționale și nucleare;
- Coreea de Nord adaugă acestei strategii de dezvoltare a propriului arsenal, proliferarea de "know how", cu scop comercial; acordul recent de desființare a instalațiilor nucleare trebuie completat cu stoparea proliferării tehnologiei balistice, lucru mai dificil pentru că în acest domeniu nu există norme internaționale.

Regimul de control al tehnologiei balistice, lansat în 1987 de statele G 7, conține unele prevederi restrictive privind transferul de rachete și de tehnologie balistică, dar acest act este doar un aranjament informal și nu un tratat internațional, la care aderarea este voluntară (au aderat 34 de state), nu există structuri care să controleze aplicarea și respectarea prevederilor sale și nu acoperă toate aspectele proliferării. Se fac eforturi pentru înființarea unor Tribunale pentru comerțul ilicit de tehnologii critice, dar caracterul dual al unor mărfuri face cu atât mai dificilă stoparea transferurilor. Rezultate se pot obține doar dacă se realizează cooperarea permanentă a tuturor forțelor implicate (poliție, servicii de informații, justiție, industrie de profil).

Codul de conduită de la Haga, adoptat în 2002, semnat de 111 state, constituie un progres pentru o acțiune universală împotriva proliferării de tehnologii balistice și conexe. Codul atinge și aspectul cererii, prevede sporirea transparenței prin mecanisme de încredere precum schimbul de informații asupra programelor balistice și notificări de pre-lansare, autolimitarea dezvoltării programelor balistice de testare și de desfășurare. Totuși, nici Codul nu prevede măsuri pentru verificare și nici sancțiuni.

Riscurile și amenințările sunt în relație cu percepția pozitivă sau negativă a intențiilor politice ale posesorilor de rachete balistice nucleare. Se poate spune că riscul balistic rusesc este real dar amenințarea este redusă, sau că riscul balistic iranian este redus dar amenințarea este reală. Același raționament se aplică tuturor celor 32 de state deținătoare de rachete balistice, identificate de inventarul publicat de Asociație pentru controlul armelor.

Criteriul tehnic-militar rafinează analiza riscurilor și amenințărilor. Sunt avute în vedere în primul rând rachetele cu rază lungă (capacități intercontinentale de peste 5500 km și intermediare de 3000 – 5500 km), respectiv cu rază medie de acțiune (1000 – 3000 km).

În prezent nu există sisteme de apărare anti-rachetă care să intercepteze rachetele intercontinentale. Sistemul american actual este destinat rachetelor intermediare și cu rază medie de acțiune, pe termen scurt, adică până în 2015, când se preconizează interceptarea și a rachetelor intercontinentale.

Desfășurarea componentei europene a sistemului SUA nu reprezintă o noutate. Încă din anul 2002 administrația SUA anunțau opțiunea strategică pentru o nouă triadă: arme nucleare ofensive-arme ofensive convenționale-arme defensive, prevăzută să devină operațională în 2012. SUA nu au în vedere o apărare anti-balistică eficientă în proporție de 100%. De aceea deși operează reduceri masive, SUA păstrează o cantitate considerabilă de arme nucleare, ceea ce înseamnă că mențin și principiul descurajării. Mai mult decât apărarea anti-rachetă, noutatea triadei este reprezentată de conceptul "*prompt global strike*", care ar putea revoluționa rolul rachetelor balistice și de aceea ridică mai multe probleme politice, strategice și practice decât apărarea anti-rachetă.

Strategia SUA include asigurarea securității aliaților. 2012 ca dată de desfășurare în Europa a scutului este în consens cu ansamblul politicilor americane. Trebuie spus că progresele NATO în materie, sunt limitate de durata luării deciziilor după studii îndelungate și că Europa însăși a avut preocupări notabile în domeniul apărării anti-balistice (radarele terestre din Marea Britanie și Groenlanda au fost permanent modernizate, Spania participă la aplicațiile din Pacific, cu ocazia achiziției navelor de tip AEGIS).

Proiectul actual nu constituie un complot american destinat slăbirii Europei, sau dezechilibrării parității nucleare dintre SUA și Rusia.

Arsenalul balistic rusesc este în curs de modernizare, iar oficialii ruși au reluat argumentele specifice "*șantajului uitat al anilor 80*" acuzând statele occidentale de această situație și amintind că pot suferi consecințe. Doctrina militară a Rusiei plasează arma nucleară în centrul strategiei de asigurare a securității Rusiei.

Dimensiunea arsenalului nuclear rus face ca sistemul american de apărare anti-rachetă să nu poată asigura protecția Europei. În același timp, din punct de vedere al fizicii, traiectoria rachetei lansate din Rusia către SUA ar trebui să fie spre Nord, ceea ce ar face ca interceptorii plasați în Polonia să aibă o traiectorie de urmărire, ceea ce ar face distrugerea rachetei, aproape imposibilă.

Evoluția amenințării ruse este marcată de desfășurarea și "maturizarea" rachetei Iskander, cu propulsie cu combustibil solid și cap manevrabil, de vreme ce aceasta poate depăși actuala apărare anti-rachetă de teatru. În plus, există riscul comercializării unei versiuni a rachetei Iskander, mai performantă decât Scud, care a fost comercializat cu succes, timp de două decenii.

Apariția amenințării iraniene în urmă cu câteva decenii, a devenit, cu concursul furnizorilor străini și prin creșterea autonomiei programelor proprii de toate portanțele, o preocupare regională și mondială. Până în 2015 pot fi imaginate 3 scenarii:

- creșterea portanței rachetei Shahab, al cărei ultim tip atinge deja 1500-2000 km.
- creșterea calitativă a motoarelor tactice, cu trecerea la propulsia solidă și la integrarea sistemelor de navigație moderne;
- apariția rachetelor de croazieră de atac la sol, capabile să atingă principalele orașe din Golf

Ca reacție la evaluările participanților privind amenințarea rusească, domnul Roman ZHOLUS, din cadrul Ambasadei Federației Ruse, a remarcat slăbirea spiritului de cooperare care definea relațiile Rusiei cu statele occidentale la căderea zidului Berlinului, a amintit opțiunile actuale ale Federației Ruse în ce privește extinderea Tratatului anti-balistic și la alte state, și respectiv renegocierea tratatului privind militarizarea spațiului și a dat asigurări că Rusia nu urmărește să se „separe” de Europa.

În cele din urmă, prin luări de poziție care fie au căutat să descrie în ce constă aceasta (Bruno GRUSELLE: cu 1500 de rachete balistice desfășurate nu se poate spune că Rusia nu reprezintă nici un pericol) fie au încercat nuanțări semantice (Edward O'HARA: riscul indus de Rusia este real dar amenințarea este redusă; trebuie distins între „politics” și „policy”, ultima fiind mai ușor de negociat și de implementat) s-a conturat opinia generală că amenințarea rusească există. Totuși, s-a impus concluzia că trebuie întreținut dialogul cu Rusia, că aceasta nu trebuie izolată, ci dimpotrivă, cooptată în forme de cooperare cu beneficii mutuale.

Nimeni nu vrea să izoleze Rusia a arătat Lordul Russel JOHNSTON, dar ceea ce îngrijorează nu sunt doar programele militare proprii și reacțiile la apărarea anti-rachetă a celorlalți, ci involuțiile democratice recente care au făcut ca opoziția să nu poată participa la alegeri.

Faptul de a spune Rusiei adevărul, adică că nu acționează ca un partener în probleme strategice, este o conduită impusă de conceptul de parteneriat însuși și nu un demers destinat izolării acesteia. (Bruno GRUSELLE).

Și China a fost desemnată ca o sursă de amenințări, exemplul dat (Edward O'HARA) referindu-se la mesajul transmis prin doborârea, ca exercițiu, a unor sateliți defecți.

În legătură cu „poziționarea Europei” a fost menționată și distincția dintre „miza politică” și cea „tehnologică”.

Europa este competentă în domeniul tehnologiilor spațiale dar voința sa politică de a intercepta rachete în spațiu, este încă de demonstrat. Un prim pas ar fi organizarea unor teste de interceptare, deja efectuate de SUA și Rusia, care nu ar costa decât câteva zeci sau sute de milioane de Euro (Alain CHARMEAU delegat al Companiei ASTRIUM Space Transportation).

Domnul MASSERET a fost de acord că „renunțarea politică” a UE nu trebuie să împiedice progresul în domeniile industrial-tehnologic și nici pe industriașii europeni să colaboreze cu SUA în dezvoltarea sistemului de apărare anti-rachetă, în vreme ce domnul MERCHET a lansat întrebarea dacă ar mai exista și o a treia cale, între „abandonul” reacției politice a UE și îmbarcarea în proiecte industriale de apărare.

Domnul GRUSELLE a insistat asupra importanței aspectului militar operațional față de cel politic. Abordarea SUA este că răspunsul rapid este esențial atâta vreme cât o rachetă „stă în aer” 12-30 de minute și există rachete supersonice cu viteze de 8-10000 de km./oră. Scutul anti-rachetă este așadar indispensabil. Abordarea europeană este marcată

Rezistența Rusiei față de conceptul de mai sus este greu de înțeles, mai ales că Rusia are deja un sistem propriu de apărare anti-rachetă, operațional, modern, în continuă ameliorare, care poate apăra Moscova și regiunea din jur. Acest sistem nu este o relicvă a războiului rece ci a intrat în a treia generație: 68 de rachete interceptoare de tip Gazelle desfășurate în 5 baze (Korolev: 12 rachete, Lytkarino: 16 rachete, Skhodnya: 16 rachete, Sofrino: 12 rachete, Vnukovo: 12 rachete) un radar central (Pillbox) și 8 radare de avertizare rapidă (Olenegorsk, Mishelevka, Balkhash – Kazakhstan, Pechora, Gabala-Azerbaijan, Baranovichi-Belarus, Lekhtusi, Armavir). Fiecare dintre bazele sistemului rus are mai multe rachete interceptoare decât cele 10 care se preconizează a fi instalate de către americani, în Polonia și care oricum, nu ar face față unui atac masiv al Rusiei.

Se poate așadar conchide că Rusia nu se opune amplasării scutului american din motive militare ci geopolitice, și că este nevoie de o strategie geopolitică a SUA.

Un funcționar al Ambasadei Federației Ruse a negat existența instalațiilor militare descrise mai sus.

În continuare, domnul Denis VANDENSAVEL, Secretar adjunct NATO, pentru apărare anti-rachete balistice a prezentat alocuțiunea: „*Etapă de reflecție la NATO*”.

Au fost prezentate sisteme NATO².

NATO vizează operaționalizarea până în 2012 a unui sistem anti-rachetă integral „acoperitor”, bazat pe integrarea la nivel de comandament și coordonare a sistemelor naționale, pentru amenințările la adresa forțelor în teatru.

În același timp, Alianța se apropie de o decizie privind un sistem cuprinzător de apărare a teritoriului, populației și forțelor în fața atacurilor cu rachete balistice, având fixat ca orizont anii 2015-2016. Un Raport privind populația de pe teritoriul Europei, protejată de scutul SUA, urma să fie prezentat la data de 8 noiembrie 2007. Nu sunt protejate zonele care se află prea aproape de potențialul atacator și de aici utilitatea unui sistem NATO care „să acopere golurile” scutului american care ar urma să fie operațional în 2012-2013, inclusiv în ce privește protecția împotriva rachetelor cu rază scurtă. O decizie pentru un asemenea proiect ar putea fi adoptată cu ocazia summit-ului de la București din anul 2008, dar depinde de evoluțiile de pe scena internațională, mai ales în ce privește Iranul și Coreea de Nord.

Domnul Robert RANQUET, inginer general în cadrul Delegației pentru probleme strategice a Ministerului apărării din Franța, a precizat punctul de vedere francez, respectiv: scutul este o afacere americană; argumentul SUA privind necesitatea scutului pentru a apăra prietenii europeni, este de dată recentă; europenii sunt mai amenințați de

² În Europa există inițiative în care s-au asociat grupuri de state, sub egida NATO, cele mai importante fiind *Medium Extended Air Defence System*, MEADS (integrabil conceptului general în domeniu al Alianței - EADS), cu participarea Germaniei, Italiei și SUA, și programul ASTER, cu participarea Franței, Italiei și Marii Britanii

În cuvântul său, domnul Robert WALTER, membru al delegației Regatului Unit la AUEO și președinte al Grupului federat creștin democrat al Adunării, președintele Comisiei pentru apărare a Adunării a deplâns nereprezentarea Federației Ruse la colocviu și a informat asupra pozițiilor oficialilor ruși cu ocazia unei recente întâlniri de la Moscova: Iranul nu reprezintă nici o amenințare, sistemul de apărare anti-rachetă este inefficient și se aruncă banii degeaba, iar pe de altă parte ar putea detecta numai rachete rusești. Preocuparea președintelui Comisiei pentru apărare a AUEO era de fapt necesitatea identificării acelor argumente credibile care să poată convinge partea rusă că scutul nu este destinat apărării împotriva lor.

În opoziție cu domnul WALTER și cu opinia generală degajată de intervențiile anterioare, un membru al delegației Finlandei a acuzat că în Consiliul Europei Rusia este considerată o țară europeană, ceea ce nu se întâmplă și în forumurile privind politica de apărare a UE. Dacă cei care doresc amplasarea scutului insistă în acest sens, Rusia nu poate fi convinsă să nu ia contramăsuri. "Finlanda" crede că aceste contramăsuri vor fi luate și că aceasta va schimba strategia de apărare a UE.

În legătură cu dubiile exprimate de către domnul Peter PILZ, membru al delegației Austriei că nivelul amenințării reprezentat de Iran ar fi mai mic decât cel estimat de promotorii scutului, domnul BELL a admis că Iranul nu va ataca brusc dar că totuși escaladează programele de înarmare. Scenariul pe care SUA încearcă să îl evite este închiderea strâmtorii Ormuz de către Iran, ca parte a șantajului petrolier, pentru a provoca acțiuni militare împotriva sa și pentru a avea astfel, pretextul lansării rachetelor sale.

În legătură cu preocuparea privind riscul asumat de Republica Cehă prin găzduirea scutului, domnul SCHNEIDER a răspuns că instalația găzduită de țara sa nu este atât de importantă pentru a justifica un atac cu pierderi importante în rândurile populației civile și că Iranul știe acest lucru.

Referitor la atitudinea optimă care să fie adoptată în raport cu Federația Rusă, a arătat că atitudinea rușilor trebuie definită. Rușii trebuie să se decidă dacă doresc să fie europeni, dar deocamdată, Rusia nu cooperează nici în alte subiecte care țin de implementarea valorilor europene.

În cuvântul de închidere, domnul Masseret, a concluzionat că soluția constă în identificarea unor parteneriate concrete și eficiente. Riscul în cazul unui eșec, ar fi "ceva" asemănător războiului rece din deceniile trecute.

Deputat Traian DOBRE

Secretar al Biroului Comisiei pentru afaceri europene a Parlamentului României



Redactat: DM

D.A.E.

